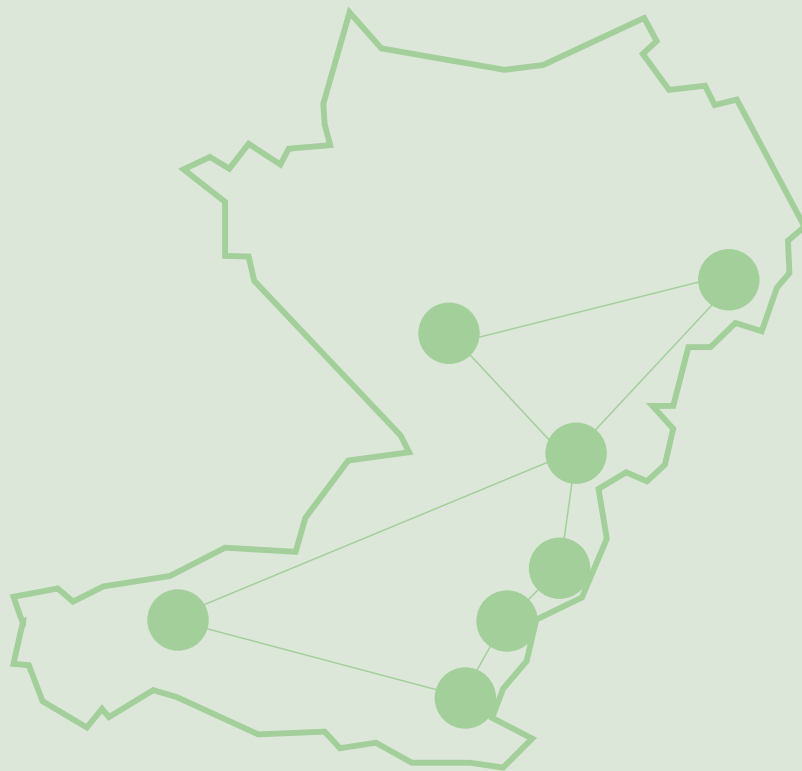

HÅLLBAR SAMHÄLLS- OMSTÄLLNING

LÄGESRAPPORT 05

1 NOVEMBER 2025 – 30 APRIL 2026

PROJEKT HÅLLBAR SAMHÄLLSOMSTÄLLNING
HÄRNÖSAND | KRAMFORS | SOLLEFTEÅ | SUNDSVALL | TIMRÅ | ÅNGE | ÖRNSKÖLDSEVIK

ENGAGEMANG OCH KUNSKAPSHÖJNING

Under perioden har projektet tagit flera steg; från analys och uppbyggnad till mer konkreta strukturer, samverkan och genomförande. Allt fler möten och aktiviteter riktat mot näringslivet har genomförts och påverkansarbete pågår kontinuerligt. Under året genomförs även en kurs i process- och förändringsledning via Mittuniversitetet. Arbetet med en regional strukturbildskarta börjar ta form och forum för regionalt arbete med strategisk samhällsplanering skapas.

HSO bildar ett nav av informationsspridning mellan olika parter och projekt och vi märker att det blir alltmer naturligt att delge information både inom och utom den egna organisationen.

246

företag har hittills
deltagit i
företagsträffar

30

deltagare i MIUN:s
process- och föränd-
ringsledningskurs

6

kunskapshöjande
evenemang

9

större samverkansmöten

13

större påverkansmöten

AP 1

STÖDSTRUKTUR FYSISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

En gemensam regional strukturbildskarta börjar ta form

Teknisk utveckling

Under perioden har vi genomfört en upphandling av tekniskt konsultstöd av SWECO, för att etablera en fungerande regional planeringskarta och att ta fram en preliminär regional strukturbild. Uppstartsmötet genomfördes i januari och sedan dess har konsulterna jobbat med inledande kartläggningar och utredningar som underlag för vidare arbete.

En arbetsgrupp har etablerats med deltagande från RVN, Sundsvalls kommun och med den externa konsulten. Vårt regionala GIS-råd fungerar som bollplank. En workshop har genomförts med GIS-rådet för att samla input och synpunkter från GIS-experten i länet. Under detta arbete har olika alternativ för vidare utveckling identifierats och arbete pågår för att göra relevanta prioriteringar.

Inriktningen i arbetet är baserat på den övergripande målbilden till 2026-12-31.

- Ta fram en prototyp av regional strukturbild.
- Etablera teknisk och organisatorisk grund för långsiktig förvaltning av plattformen.
- Säkerställa dataflöden, integrationer och arbetssätt.
- Möjliggöra vidareutveckling inom ordinarie verksamhet (och andra projekt, ex SPIN).

Arbetet med att utveckla den tekniska kartplattformen har lett till att Regionen har ökat sin förståelse för kommunernas förutsättningar och behov kopplad till t.ex. dataflöden och GIS. Inom projektet har vi också identifierat relevanta kartunderlag till den första versionen av kartplattformen.

ARBETSPAKET OCH AKTIVITETER

Länsstyrelsen Västernorrland har startat arbetet med ett ytterligare planeringsunderlag kopplat till AP1, d.v.s. en regional landskapsanalys. Landskapsanalysen ger en fördjupad förståelse för de geografiska förutsättningarna som påverkar olika verksamheter och utveckling i länet och som bör tas hänsyn till i planering av bl.a. nya investeringar.

Samverkan inom samhällsplanering

Region Västernorrland har startat en advisory board med regionala och kommunala samhällsbyggnadschefer. En första kick-off genomfördes den 16 april 2026. Syfte med träffen var att initiera en dialog kring regiongemensamma utvecklingsfrågor med koppling till fysisk planering samt att etablera strukturer för vidare samverkan. Under träffen genomfördes också en workshop som leddes av Sweco med syfte att samla synpunkter kring regionala kartor och strukturbilden som kan användas vidare i uppdraget. Denna samverkan är ett viktigt steg framåt i regionalt arbete med strategisk samhällsplanering. Det skapar ett forum för att diskutera och prioritera relevanta regiongemensamma utmaningar och kan fungera som stöd i kommunala och regionala beslutsprocesser. Liknande forum har inte funnits tidigare.

Samverkan i samhällsplaneringsfrågor har också stärkts mellan Region Västernorrland och Länsstyrelsen Västernorrland. Initiala dialoger som genomförts under rapporteringsperioden har lett till ett beslut om fortsatt mer strukturerat och formaliserat dialogforum inom samhällsplaneringsfrågor. Vi har också beslutat att arrangera en gemensam planerarträff för kommunerna i höst.

Under perioden har representanter från Region Västernorrland träffat representanter från alla länets kommuner och diskuterat transportinfrastruktur prioriteringar hos varje kommun. Dialogerna bidrog till en samlad bild av de viktigaste transportinfrastrukturprojekt i länet och mervärden var också att Regionen fick bättre förståelse för kommunernas förutsättningar och behov. En av slutsatserna från de träffarna var att dessa dialoger bör genomföras regelbundet för att få en uppdaterad bild och kontinuitet. Ett viktigt resultat av arbetet kring stärkt samverkan.

AP 2

SAMVERKAN

Mer samlad och stärkt region

Det har fortsatt skett erfarenhetsutbyte och informationsöverföring mellan processledarna, tjänstemän i kommunerna och de regionala kontaktytorna. Detta bidrar till en mer samlad och stärkt region samt ger också en påverkan i det dagliga arbetet med mer av ett "regionalt tänk". Det stärker ett förändrat förhållningssätt där det idag är mer naturligt att söka och delge information både inom och utom den egna organisationen.

HSO är ett nav för informationsspridning mellan olika parter och projekt. Projektet "Kommunalt framtidssäkrad matfisk" är ett tydligt exempel som visar på hur HSO överbryggat gränserna. Tillsammans med HSO har man inlett samverkan kring kunskapshöjning hos flera kommuner i länet.

RAPPORTERING FRÅN KOMMUNERNA

Sundsvall

Arbetet med åtgärder utifrån tidigare genomförd översyn av samhällsbyggnadsprocessen är påbörjad. Bland annat har arbetet startat med en sammanslagning av Miljökontoret och Stadsbyggnadskontoret till en ny gemensam förvaltning; Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Härnösand

Det interna projektet Samhällsbyggnadsprocessen är fortsatt i en utvecklingsfas, men fasta strukturer och flöden har etablerats. Både operativa samt beslutsfattande och tvärsektionella forum är på plats och inga större korrigeringar har behövt genomföras senaste tiden.

Timrå

Ett antal nätverk för företag har startats upp. Dessa nätverk syftar till att skapa forum för dialog, erfarenhetsutbyte och gemensam utveckling utifrån företagets behov.

ARBETSPAKET OCH AKTIVITETER

Detta bidrar till att stärka kopplingen mellan näringslivets utveckling och arbetet med hållbar samhällsomställning.

Sollefteå

Formering av en MEX-grupp med deltagare från miljö, bygg, tekniska och näringsliv pågår. Man har haft hjälp utifrån med utbildning och har även lyft utformningen och formella mandat med kommunledning. Företagsträffar ute i landsbygden har genomförts där hållbar samhällsomställning diskuterats. Totalt 27 företag deltog.

Örnsköldsvik

Processledaren har arbetat med att identifiera knäckfrågor i samhällsbyggnadsprocessen (SBP). Ett trettiotal intervjuer med medarbetare och chefer har genomförts, däribland mark- och exploateringsenheten, planenheten, bygglovsenheten, enheten för miljö och hälsa, kommunala lantmäteriet, förebyggande räddningstjänsten, MIVA, Övik Energi och fastighetsavdelningen.

Materialet har sammanställts och analyserats och sammanlagt identifierades 17 knäckfrågor. i SBP. En workshop med involverade chefer har genomförts och i januari bildades en arbetsgrupp för att arbeta fram lösningar som nu succesivt börjar följas upp och analyseras. Arbetet har gått från analys till handling och konkret genomförande. Redan sedda resultat är att vi uppnått en större förståelse för de olika delarna i SBP och en attitydförändring har skett.

Kramfors

Ett av de största fokusområdena under den senaste rapporteringsperioden har varit den nya översiktsplanen. Arbetet befinner sig i slutfas och planen utskickade på samråd. Detta är ett mycket viktigt steg för Kramfors framtida utveckling och skapar bättre förutsättningar för hållbar fysisk planering, etableringar och långsiktig tillväxt. Under perioden har även ett nytt förslag till bostadsförsörjningsprogram tagits fram. Programmet är en viktig del i arbetet med att möta framtida behov kopplade till inflyttning, kompetensförsörjning och samhällsomställning.

KUNSKAPSHÖJANDE AKTIVITETER OCH WORKSHOPS I KORTHET

November

Vi genomförde ett stort höstmöte på Hernö Gin Hotell i Härnösand, där samtliga processledare, parter och delprojektledare deltog. Fokus var nuläge och framåtläge. Timrå kommun delade med sig av hur de gör när de inkluderar näringslivet i bl.a. samhällsomställningsfrågor. RVN presenterade upplägg och arbetet i AP3, kopplat till påverkansfrågor. RVN berättade även om upplägget kring arbetet med strukturbildskartan i AP1. Länsstyrelsen delar med sig om senast nytt från deras horisont.

ARBETSPAKET OCH AKTIVITETER

December

HSO lyssnade gemensamt på ett digitalt seminarie: "Vart tar tiden vägen" som arrangerades av Tillväxtverket och Naturvårdsverket. Vi ordnade ett gemensamt lärandesamtal direkt efter seminariet, där vi diskuterade vad detta innebär hos oss, vad vi kan göra vidare och vilka goda exempel vi har.

Februari

Möte med kommunikationscheferna på temat "Förstärknings- och förlängningsansökan HSO".

Möte med arbetsgruppen för HEVY2030 på residenset med fokus på hashtaggen #KraftenFinnsI Västernorrland.

Under rubriken "AI-center – Möjlighet eller utmaning" samarrangerar HSO ett kunskapsseminarium tillsammans med Sundsvalls och Timrås kommuner. Syftet var att lära oss mer om vad som händer när stora AI-center etablerar sig i landet/regionen. Vikten av att få stöd med gemensamma strategier från regeringen och hur framtiden ser ut i en värld full av AI. Inbjudna var tjänstepersoner från hela länets kommuner där bl.a. hela länets etableringsgrupp deltog på länk. Allt genomfördes fysiskt på Sundsvall/Timrås flygplats och för uppdraget anlätades Niclas Sigholm, expert och analytiker inom samhällsbyggnad, energi och infrastruktur.

Mars

Processledare och politiker deltog i Länsstyrelsens gemensamma presentation av framtagna rapport "Jämställd samhällsomställning" med efterföljande inspirationsföreläsning och workshop.

Stort deltagande från hela regionen på Industridagen i Sundsvall. Eventet arrangeras av Industrirådet i samarbete med Sundsvalls kommun och SCA, och är en mötesplats för svensk industri med fokus på innovation, export och hållbar tillväxt. Just i år var det ett ökat fokus på det kommande valet. Under dagen hölls ett antal workshops, däribland om kravställan, och det framkom även önskemål från branschen till ledande politiker som deltog i paneler på Scenen. Mer information hittar du under avsnitt AP3.

Precis som tidigare år deltog HSO på Tomorrow – en mötesplats för framtidens hållbara boende. Dagen bjöd på erfarenhetsutbyte ifrån bl.a. Kiruna kommuns stadsflytt och exempel på hur vi får fart på bostadsbyggandet.

AXPLOCK FRÅN HALVÅRET

Accelerationskontoret på Industridagen

Erfarenhetsutbyte med Länsstyrelsen

Höstmöte med processledare och föreläsare

Fokus: Jämställd samhällsomvandling

Kursstart Processledarutbildning

Inspirationsföreläsning

Statsminister
Ulf Kristersson
på
Industridagen

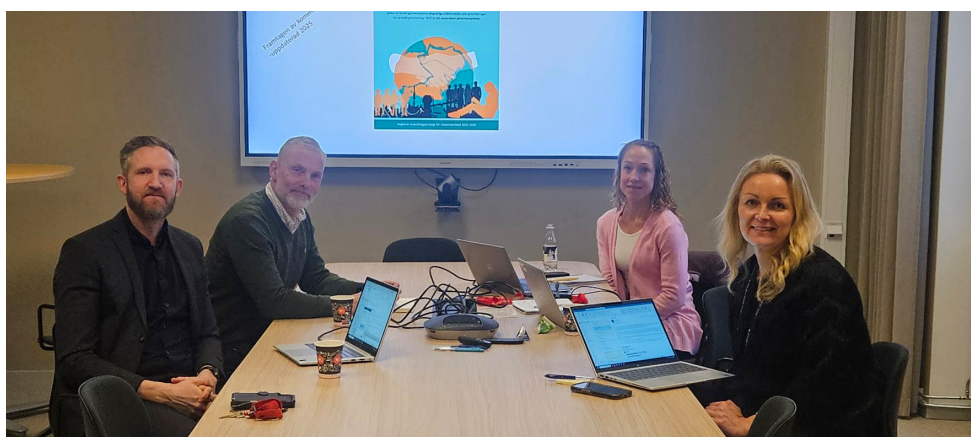
Niclas Sigholm, energiexpert

Kommunordföranden på Bomorrow

Tillsammans för Västerbotten

Påverkansmöte hos Timrå kommun

AP 3

PÅVERKANSARBETE

Riskdelning, elområden och Industridagen

Uppväxling av påverkansarbetet

Via projektet har HSO:s ledning och delprojektledare haft som mål att besöka respektive kommun för att identifiera sätt att ytterligare växla upp påverkansarbetet. I projektet har vi konstaterat att mycket har skett gällande identifiering av gemensamma påverkansfrågor, budskap och viljeinriktning. Vi ser en stor styrka i att de påverkansfrågor som drivs via projektet har en bred förankring hos kommuner, region och länsstyrelse, samt att politiker i både majoritet och opposition deltar i ställningstaganden kopplat till påverkansfrågorna. Däremot ser vi en potential i hur frågorna kan lyftas och spridas av olika organisationer och individer.

Hittills har möten ägt rum i fem av sju kommuner och deltagarna vid mötena har varit både ledande politiker, ledande tjänstepersoner och andra relevanta tjänstepersoner. Mötena har varit konstruktiva och givande. Flertalet inspel och idéer har framkommit gällande hur vi kan få bättre och enklare spridning på våra budskap. Vissa av förslagen har implementerats direkt som testpiloter och gett ett gott resultat.

En betydande insats som gjordes utifrån dialogerna var att samla alla aktörer som skulle delta vid Industridagen, som i år hölls i Sundsvall, för en briefing med fokus på de gemensamma budskapen i de påverkansfrågor som var relevanta utifrån eventets agenda. Då Industridagen hade ett samskapande upplägg med direkta inspel från publiken kan vi konstatera att våra samlade budskap fick genomslag. Det kan ses som mycket lyckat då flera ledande nationella politiker stod på scenen.

ARBETSPAKET OCH AKTIVITETER

Påverkansfrågorna

En rapport om effekterna av en ändrad elområdesindelning presenterades i januari. Den visar att ett elområde skulle vara skadligt för Sveriges konkurrenskraft, särskilt utifrån de ökade elpriserna för elintensiv industri. Det skulle även vara negativt för producenter av förnybara bränslen och de hållbarhetskriterier som finns på EU-nivå. Rapporten har spridits av aktörer i Västernorrland, inklusive näringslivet. Den överlämnades även till vice statsminister Ebba Busch. Tillsammans med Region Norrbotten och näringslivsrepresentanter har frågan även diskuterats med sakkunniga på Regeringskansliet.

HSO-projektet har deltagit vid möten med riksdagsledamöter från norra Sverige för att lyfta viktiga frågor för hela norra Sverige. Bland annat riskdelning med staten vid stora industri-etableringar, elområdesfrågan, EU:s långtidsbudget och påverkan på sammanhållningspolitiken samt även behovet av stabil tillgång till flyg och finansiering av flygplatser. Därutöver har även möten hållits med riksdagsledamöter från vårt eget län.

Finansiering av nya bostäder är en viktig fråga för de expansiva kommunerna. Kopplat till den frågan har HSO inlett en dialog med Norrlandsfonden för att få grepp om vilka kriterier som gäller för att finansiering via fonden ska vara aktuell. Det arbetet verkar resultera i att ännu en kommun, Ånge, nu blir aktuell för finansiering.

En viktig fråga för aktörerna i Västernorrland är den framtida tillgången till utvecklingsmedel via EU:s sammanhållningspolitik. Här finns en stor risk att fonderna centraliseras och att möjligheten för platsbaserade utvecklingsinsatser i glesa regioner minskar drastiskt. Påverkansarbete pågår därför på både nationell och EU-nivå för att sammanhållningspolitiken även fortsättningsvis ska riktas till platsbaserade insatser och att regionala kapitel och medel ska finnas i den framtida nationella och regionala partnerskapsplanen.

Almedalen

Planeringen av 2026 års närvaro startad. Genom HSO hålls planeringen ihop för det nu etablerade konceptet "Norra Sverige i Almedalen". Samarbetet som sedan tidigare bestått av Västernorrland, Jämtland-Härjedalen, Västerbotten och N6-kommunerna har nu även utökats med Kommunförbundet i Norrbotten. Regelbundna möten hålls för att sätta rammar för årets event, identifiera seminarieteman och rigga vårt välbesökta kvällseven. Teman för seminarierna diskuteras och förankras med politiska företrädare i regionen. Efter årsskiftet inriktas arbetet på att identifiera och kontakta lämpliga talare för de olika seminarierna, och då gärna nationella företrädare med möjligheter att påverka respektive frågas utkomst.

Nytt för i år är att kommunikationsinsatserna kopplade till Almedalen utökats med att, via HSO-projektet, bjuda in till särskilda informationsmöten kring våra gemensamma påverkansfrågor. Syftet är att skapa ett mer aktivt deltagande under Almedalsveckan.

AP 4

PROJEKTLEDNING OCH SAMORDNING

Halvtidsutvärdering och nytt kursprogram

På höstmötet i november samlade vi 20 nyckelpersoner för att ge dem möjlighet att träffas, bli mer uppdaterade om läget i de olika arbetspaketen och för att vi alla skulle skapa känslan av att vi tillsammans utvecklar länet genom hållbar samhällsomställning. Se AP2.

Den sista januari i år levererade Sweco sin halvtidsutvärdering. Rapporten baserar sig på en mängd intervjuer, hittills skrivna rapporter och dokumenterade resultat. Allt baserat på de mål och den förändringsteori som vi satt upp. Ett tolkningsseminarie med alla delprojektledare gjordes för att diskutera utkomst och framtid. Likaså har vi i processledarforum pratat om de utmaningar och möjligheter som framkommit. Utvärderingen har använts i rapportering till Regionala samverkansrådet, RUS-gruppen, kommunikationschefsnätverket och på många andra samlingar där vi arbetat tillsammans för att forma ansökan om projektets förstärkning/förlängning.

Uppstart har skett av kursen Process- och förändringsledning, som sker via MIUNs roll i projektet. Ett kursprogram baserat på MIUNs egna kurser, men med specifikt fokus på den offentliga sektorn, samt med flera större fysiska träffar i grupp där vi delar våra utmaningar, lär av varandra, bygger relationer och inspireras utifrån, av andras erfarenheter.

Modellen bygger också på universitetets krav kring tentamen och opponering. Så här långt har vi hunnit ha två fysiska heldagar, en digital handledning, samt en inlämnad tentamen (PM). Vi är 30 deltagare där projektets processledare och delprojektledare utgör basen. För att skapa dynamik i sin interna arbetsmiljö deltar tre från varje organisation. Upplägget har hittills varit mycket uppskattat.

ÖKAD SAMHÖRIGHET OCH SPRIDNING

Kommunikationsarbetet kring Almedalen 2026 startades upp, med inledande möten och förberedelse av materialproduktion. Vi återanvänder grafisk profil samt delar av skyltmaterial vilket underlättar det fortsatta arbetet.

En presentation har tagits fram för att underlätta spridningen av berättelsen om Väster-norrlands kraftsamling för att uppnå tillväxt och nya etableringar. Presentationen beskriver bakgrund, arbete, syfte och mål med de tre projekt (HSO, SAM och KOMIN) som tillsammans bildar grunden i kraftsamlingen. Presentationen kan fungera som ett värdefullt hjälpmedel när näringslivet ska approachas under 2026.

Vi lyckades få ett inslag i Radio Västernorrland där rapporten "I gränslandet mellan el och ekonomi", lyftes och där Fredrik Gisselman, näringslivsstrateg på Region Västernorrland intervjuades. Rapporten är framtagen av Region Västernorrland och Region Västerbotten med anledning av den pågående debatten att eventuellt minska antalet elområden i Sverige.

Genomgående för den senaste perioden när det kommer till kommunikation har varit att allt fler uppmärksammar vårt arbete, blivit mer delaktiga och att Västernorrlandsandan fortsätter att stärkas. Allt fler sprider våra inlägg och uppfattningen är att insikt och kunskap om vårt arbete börjar landa ute i kommunerna. Detta tolkar vi som att kommunikationen, när den hamnar rätt, fungerar och gör sitt jobb. I den samhällsomställning som pågår är det av största vikt att vi i Västernorrland samarbetar för att skapa en stark spelare och avsändare.

En egen bilaga har skickats med där bildmaterial visar på mer kommunikation.

KRAFTEN FINNS I VÄSTERNORRLAND

All varaktig samverkan bygger på relationer baserade på respekt och tillit. Det tar tid att uppnå mellan organisationer, men också inom olika verksamhetsdelar i våra organisationer. För den förflyttning som projektet vill uppnå behövs att samverkan byggs mellan funktioner som traditionellt haft en viss distans till varandra, t.ex. utvecklare respektive myndighetsutövare. För att uppnå våra mål behöver vi dessutom synkronisera detta mot processer på regionövergripande och nationell nivå.

Enligt den framtagna halvtidsutvärderingen gjord av Sweco har vi lagt en bra grund till fortsatt arbete. Vi har stärkt samsynen kring de samhällsutmaningar vi delar, ökat regional koordinering, till viss del förbättrat arbetsprocesser och framförallt skapat tydligare politisk medvetenhet och ett mer samlat påverkansarbete.

Projektets parter använder och ser projektet som en arena med verktyg för kraftsamling och samverkan. En arena där också nya perspektiv och omvärldshändelser diskuteras. Projektet har blivit än mer relevant i ljuset av det nya säkerhetspolitiska läget, ökade krav på robust infrastruktur, demografiska utmaningar och klimatrelaterade risker. Uppdraget behöver tolkas lite bredare, där flera politikområden och samhällssektorer behöver samverka.

Under perioden har vi ansökt om att få förlänga och förstärka vårt befintliga HSO-projekt till att bli 6 årigt och med en omsättning på 72 miljoner. Och i skrivande stund är det numera känt att projektförstärkningen blev beviljad!

VI ÄR HSO

Organisationsstrukturen är oförändrad sedan förra rapporteringsperioden.

PROJEKTKONTOR

Huvudprojektledare: Annelie Axelsson

Kommunikatör: Maria Rönnberg

Projektkonom: Carina Lundberg

DELPROJEKTLEDARE

AP 1 Stödstrukturer för fysiska förutsättningar: Mikael Kristiansson, Enhetschef fysisk planering, Region Västernorrland.

AP 2 Samverkansstrukturer: Delat ansvar mellan
Susanne Sahlin, Utvecklingsstrateg, Region Västernorrland
Maria Sjöström, Utvecklingsstrateg, Länsstyrelsen.
Annelie Axelsson, Huvudprojektledare HSO, Härnösands kommun

AP 3 Påverkansarbete: Frida Bergman, Utvecklingsstrateg, Region Västernorrland

AP 4 Projektledning och samordning: Annelie Axelsson, Huvudprojektledare HSO.

PROCESSLEDARE PER KOMMUN

Sundsvall	Mats Håkansson, Tillväxtstrateg
Timrå	Helen Caro, Näringslivsutvecklare
Härnösand	Nina Sandberg, Samhällsplanerare, Adam Mörnvik, Strategisk samhällsplanerare
Kramfors	Magnus Seifert, Näringslivsutvecklare
Sollefteå	Jan Röhlander, Näringslivsutvecklare
Örnsköldsvik	Carina Zetterström, Samhällsplanerare
Ånge	Sandra Pavlovic, Planarkitekt

STYRGRUPP

Uno Jonsson	Tillväxtchef, Härnösands kommun.
Mikael Näsström	Tillväxtchef, Sollefteå kommun.
Andreaz Strömgren	Stadsbyggnadsdirektör, Sundsvalls kommun.
Maria Lidgren	Tillväxtchef, Region Västernorrland.

REFERENSGRUPP

Regionala samverkansrådet i region Västernorrland.

FÖRTYDLIGANDE

BEGREPPSFÖRKLARINGAR

Projektnamn

HSO: Hållbar samhällsomställning

SAM: Stärkt attraktionskraft och mottagningskapacitet

KOMIN: Kompetensmatchning och inkludering

SPIN: Strategisk planering i norra Sverige

Organisationer

RVN: Region Västernorrland

CIVO: Civilorganisation

MIUN: Mittuniversitetet

Begrepp

AP: Arbetspaket

GIS: Geografiska informationssystem

KRAFT: Affärsutvecklingsprogram via Mittuniversitetet

SBP: Samhällsbyggnadsprocessen

RUS: Regional utvecklingsstrategi

MEX: Mark och exploatering

N6: Ett initiativ av Luleå, Umeå, Östersund, Örnköldsvik och Sundsvall med syfte att stärka norra Sverige

HEVY2030: Regionalt råd för hållbar elförsörjning i länet.